

VOORBLAD

Voorstel aan de Raad

Zaaknummer: Z/25/098218/441556

Datum collegebesluit: 29 april 2025

Datum commissievergadering: 21 mei 2025

Datum raadsvergadering: 3 juni 2025

Soort Voorstel: Adviesnota

Onderwerp: Nieuw inkoopkader jeugdhulp GR SbJH

Portefeuillehouder: Wethouder Bloemendaal

Programma: Mens en Maatschappij

Kernboodschap:

Dit voorstel vraagt de gemeenteraad om kaders vast te stellen voor de inkoop van regionale jeugdhulp vanaf 1 januari 2027. Vanwege stijgende kosten, maatschappelijke ontwikkelingen en het aflopen van contracten is een herinrichting van het zorglandschap voor jeugdhulp noodzakelijk. De in de regionale inkoopstrategie geformuleerde kaders zijn opgesteld om de kwaliteit van jeugdhulp te waarborgen, innovatie te stimuleren, efficiënt met middelen om te gaan en meer sturing te bieden. Deze strategie dient als basis voor het gezamenlijke inkoopproces, dat leidt tot nieuwe contracten met jeugdhulpaanbieders per 2027. Het voorstel is eerder besproken met raads- en commissieleden in januari en maart van dit jaar.

Bijlagen:

1. Samenvatting nieuw inkoopkader jeugdhulp GR SbJH
 2. Nieuw inkoopkader jeugdhulp GR SbJH
 3. Factsheet inkoopvormen
 4. Factsheet bekostigingsvormen
 5. Gezamenlijk gedeeld advies ASD - Adviesraden H10
 6. Reactie op gezamenlijk gedeeld advies ASD - Adviesraden H10
- Raadsbesluit

Stukken ter inzage: Nee

Beslispunten:

1. De in de inkoopstrategie geformuleerde kaders vast te stellen (Bijlage 2. Nieuw inkoopkader jeugdhulp GR SbjH);
2. Het college opdracht te geven de kaders voor het afsluiten van de contracten voor de regionale jeugdhulp per 1 januari 2027, verder uit te werken.

Relatie met:

- ☐ Agendapunt:
- ☐ Toezegging:
- ☐ Amendement/motie:
- ☐ Schriftelijke vragen:

Adviesnota aan de Raad

Onderwerp

Nieuw inkoopkader jeugdhulp GR SbjH

Inleiding

Sinds 1 januari 2015 zijn gemeenten verantwoordelijk voor de uitvoering van de Jeugdwet met als doel dat alle kinderen en jongeren gezond, kansrijk en veilig kunnen opgroeien. Dit betekent dat de gemeente verantwoordelijk is voor alle vormen van hulp en ondersteuning variërend van licht ambulant¹ tot en met intensieve, zeer gespecialiseerde zorg, al dan niet met verblijf (zoals pleegzorg, beschermd wonen en gesloten jeugdhulp). De gemeente Wassenaar koopt jeugdhulp, jeugdbescherming en jeugdreclassering regionaal in via het Servicebureau Jeugdhulp Haaglanden (SbjH).

Voor jeugdhulp is op 12 oktober 2021 de Regiovisie Jeugdzorg Haaglanden 2021-2026 (Z/21/056772) vastgesteld. Samen met de Hervormingsagenda Jeugd wordt regionaal en lokaal uitvoering gegeven aan de verbetering van de kwaliteit en effectiviteit van jeugdhulp. Daarnaast dwingen de forse stijging van de kosten voor jeugdhulp, de maatschappelijke ontwikkelingen en de beëindiging van de contracten met jeugdhulpaanbieders per 1 januari 2027 ons om opnieuw te kijken naar de inrichting van het regionale zorglandschap² voor jeugdhulp. De besparingsopgave is ook opgenomen in de Kadernota 2025-2028.

¹ Ambulante zorg: zorg die niet in een instelling wordt verleend.

² Het zorglandschap is een netwerk van organisaties en voorzieningen die zorg verlenen of op een of andere manier een rol hebben in de zorgketen. Met deze actielijn geven we sturing aan het regionale zorglandschap door afspraken over inrichtingsprincipes (inkoop en financieringsstrategieën). De (her)inrichting is geen doel op zich, maar een middel om de hulp aan jeugdigen en ouders te verbeteren.

Het afgelopen jaar bent u geïnformeerd over de regionale aanpak kostenbeheersing jeugdhulp via informatiebrief 096 van 2024 en informatiebrief 001 van 2025. Op basis van vier actielijnen³ wilt de jeugdhulpregio Haaglanden de kwaliteit en effectiviteit van de jeugdhulp verbeteren, en daarmee tevens tegemoetkomen aan de financiële besparingsopgave uit de Hervormingsagenda Jeugd. Deze vier actielijnen komen nu samen in de nieuwe inkoopstrategie (bijlage 2). Een strategie waarbij het in de kern gaat om het aangaan van een nieuwe inkoop- en financieringsvorm.

Met dit raadsvoorstel wordt gevraagd de kaders vast te stellen voor de inkoop van de regionale jeugdhulp met ingang van 1 januari 2027. Deze kaders zijn opgenomen in de regionale inkoopstrategie in bijlage 2. De regionale inkoopstrategie voor jeugdhulp is een middel om de kwaliteit van de zorg te waarborgen en te innoveren, de beschikbare middelen efficiënt in te zetten (kostenbeheersing) en sturing op de jeugdhulp te versterken. Het biedt gemeenten de mogelijkheid het opdrachtgeverschap goed in te vullen en de jeugdhulp op een liefdevolle, verantwoorde en kosteneffectieve manier te organiseren. De regionale inkoopstrategie dient als kader voor de invulling van het gezamenlijke inkoopproces en leidt tot nieuwe contractafspraken met jeugdhulpaanbieders per 1 januari 2027. De huidige contracten lopen af op 31 december 2026.

Twee belangrijke kaders zijn de inrichting van jeugdhulp aan de hand van inhoudelijke categorieën (hierna: segmenten) en de rol van de lokale teams en toegang. Door jeugdhulp te ordenen aan de hand van vijf segmenten⁴, kan er met minder aanbieders gericht gestuurd worden op de gewenste transformatie per segment.

Op dit moment kennen we in Haaglanden een open house-procedure en geldt voor alle jeugdhulp de inspanningsgerichte financieringsvorm (P x Q). Gezien het geringe aantal betrokken jeugdhulpaanbieders en de opgave, is voor de eerste vier segmenten een herziening van de bestaande overeenkomsten het meest logisch. Hierbij wordt de huidige overeenkomst in overleg met gecontracteerde jeugdhulpaanbieders op gewenste onderdelen aangepast. Met de taakgerichte financieringsvorm kan vervolgens gestuurd worden op het bereiken van de doelen voor een grotere groep en kan rekening worden gehouden met de randvoorwaarden om die te creëren. Voor het laatste segment, veelvoorkomende jeugdhulp is behoud van de inspanningsgerichte financieringsvorm het meest passend. Dit segment raakt namelijk erg aan de stevige lokale invulling en inzet van het Sociaal Team Wassenaar, en de gewenste sturing daarop vanuit de gemeente. Als hiervoor een aanbestedingsprocedure wordt gestart, is het behoud van de lokale aanbieders een belangrijk uitgangspunt dat zal worden meegenomen door het college van Wassenaar. Daaronder valt ook het borgen van de wettelijke keuzevrijheid voor jeugdigen en hun

³ Aanpak jeugdhulp met verblijf, terugdringen gebruik lichte hulp, meer collectieve zorg in het onderwijs en sturing op het regionale zorglandschap.

⁴ Jeugdhulp met verblijf (o.a. pleegzorg en gezinshuizen); hoogspecialistische jeugdhulp (o.a. bij verslaving en ernstige psychische problematiek); dagbesteding/dagbehandeling (o.a. bij licht verstandelijke en fysieke beperking); onderwijs-jeugdhulp (o.a. bij jongeren die (mogelijk) uitvallen van school); veelvoorkomende jeugdhulp (o.a. bij angstproblematiek en opvoedondersteuning).

ouders met betrekking tot de activiteiten van jeugdhulp, voor zover redelijkerwijs mogelijk zoals gesteld in de Jeugdwet.

In de samenvatting van het nieuwe inkoopkader (bijlage 1) vindt u alle belangrijke informatie over de aanleiding, inhoud en planning, en worden bovengenoemde kaders nader toegelicht.

Beoogd effect

Met de in de inkoopstrategie geformuleerde kaders beoogt de raad de kwaliteit en effectiviteit van jeugdhulp, en de financiële houdbaarheid van het jeugdhulpstelsel daadwerkelijk te verbeteren. Jeugdhulp blijft beschikbaar voor jeugdigen die het echt nodig hebben. Daarnaast is het streven nieuwe contractafspraken met jeugdhulpaanbieders te maken per 1 januari 2027.

Argumenten

1.1 De huidige regionale contracten met de jeugdhulpaanbieders lopen af per 31 december 2026.

Dit is dan ook het moment voor de doorontwikkeling van de regionale jeugdhulp langs de vier regionale actielijnen (zie ook informatiebrief 096 van 2024):

1. **Aanpak jeugdhulp met verblijf:** gericht inzetten van verblijfsvoorzieningen zodat eerder kan worden afgeschaald en de verblijfsduur kan worden verkort.
2. **Terugdringen gebruik lichte hulp:** o.a. door meer samenhang tussen jeugdhulp en andere domeinen als de Wet langdurige zorg (Wlz) en de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo). Hiermee wordt voorkomen dat jeugdigen (onnodig) te lang in jeugdhulp blijven.
3. **Meer collectieve zorg in het onderwijs** (bijv. per groep/klas) in plaats van individuele zorg.
4. **Sturing op het regionale zorglandschap** vormgeven door afspraken over inrichtingsprincipes (inrichting, Richtinggevend Kader (RGK) en inkoop).

1.2 De kosten van de jeugdhulp zijn de afgelopen jaren sterk gestegen.

Doordat er steeds intensievere zorg wordt ingezet, en voor langere duur, stijgen de kosten voor jeugdhulp. Daarnaast maken steeds meer jongeren gebruik van (lichte) hulp (zoals ondersteuning of begeleiding bij lichte opvoed- en opgroevragen). Deze groei van het aantal jongeren met jeugdhulp leidt niet alleen tot stijgende zorguitgaven en druk op het zorgpersoneel, maar zal ook impact hebben op de bredere gemeentelijke dienstverlening en daarmee van invloed zijn op voorzieningen die juist bijdragen aan een gezonde generatie.

1.3 De intensiteit van de zorg voor iedere jeugdige is de afgelopen jaren sterk gestegen.

Door steeds complexere problematiek, is de ingezette jeugdhulp intensiever en duren de trajecten langer. Ook het toenemen van de wachtlijsten en de arbeidsmarktkrapte hebben hier indirect een aandeel in, omdat jongeren niet meteen passende jeugdhulp kunnen krijgen en de problemen (kunnen) toenemen.

1.4 De inhoudelijke transformatie van de jeugdhulp is urgent en fors.

Een sterk gedeelde wens vanuit de negen gemeenten in Haaglanden⁵ is om ervoor te zorgen dat jeugdhulp toegankelijk blijft voor degenen die het het meest nodig hebben. Met passende hulp wilt de H9 dat de jeugdige zo snel mogelijk weer mee kan doen aan het gewone leven. Daarnaast is (individuele) jeugdhulp niet altijd persé nodig en moet er meer aandacht komen voor collectief aanbod, normaliseren, en de eigen kracht van jeugdigen en hun ouders. Hierdoor komen en blijven er naar verwachting minder jeugdigen in de jeugdhulp. Om de kwaliteit en effectiviteit van jeugdhulp daadwerkelijk te verbeteren, is het noodzakelijk inhoudelijk te vernieuwen. Dit betekent een andere visie op wat jeugdhulp zou moeten zijn, met meer focus op onderliggende en omgevingsfactoren. Hiervoor moet de jeugdhulp georganiseerd worden in verbinding met andere domeinen, zoals onderwijs, bestaanszekerheid en volwassenenzorg.

1.5 De Hervormingsagenda Jeugd leidt tot teruglopende middelen uit het gemeentefonds.

Op basis van de Hervormingsagenda Jeugd hebben gemeenten een structurele financiële opgave vanaf 2024 en worden gemeenten vanaf 2025 gekort door het Rijk, omdat de verwachting is dat de uitvoering van de Hervormingsagenda Jeugd op den duur leidt tot minder uitgaven aan jeugdhulp. De regionale besparingsopgave voor jeugdhulpregio Haaglanden telt op tot € 25 mln.

1.6 Een doorontwikkeling van het regionale jeugdhulpstelsel is noodzakelijk om bovenstaande factoren het hoofd te kunnen bieden.

Het is hierbij van belang dat de doelstellingen uit de Regiovisie worden ingebed in de gehele zorgketen. Dit vraagt om duidelijke keuzes en gerichte acties in alle onderdelen van de jeugdhulp, van lichte hulp tot jeugdhulp met verblijf, met een nieuwe visie op hoe de zorg wordt georganiseerd. Het gaat hier o.a. om een nieuwe ordening van jeugdhulp aan de hand van inhoudelijke categorieën (hierna: segmenten) grotendeels overeenkomstig met het advies van de VNG. De inzet en betrokkenheid van gemeenten, jeugdhulpaanbieders, verwijzers en ervaringsdeskundigen is tijdens dit gehele proces essentieel.

Kanttekeningen

1.1 Bij de verdere uitwerking van de kaders is het behoud van lokale aanbieders van groot belang.

Met name in het segment veelvoorkomende jeugdhulp wordt veel samengewerkt met lokale jeugdhulpaanbieders in Wassenaar. Bij de verdere uitwerking van de kaders en een mogelijke aanbesteding van dit segment, zal het college het behoud van onze lokale aanbieders nadrukkelijk als uitgangspunt meenemen. In januari 2026 zal het college worden gevraagd een beslissing te nemen over de verdere uitwerking van de kaders m.b.t. de nieuwe inkoopdocumenten voor een mogelijke aanbesteding.

1.2 Autonome ontwikkelingen vragen om flexibiliteit.

De effecten van de regionale en lokale maatregelen om kosten in de jeugdhulp te beheersen, zijn moeilijk te meten vanwege eventuele autonome ontwikkelingen (zoals de groei van het aantal

⁵ H9: Delft, Den Haag, Leidschendam-Voorburg, Midden-Delfland, Pijnacker-Nootdorp, Rijswijk, Voorschoten, Wassenaar, Westland en Zoetermeer.

jeugdigen dat gebruik maakt van jeugdhulp en de zorgintensiteit) en tariefstijgingen (door o.a. indexaties).

1.3 De nieuwe inkoopstrategie leidt niet uit zichzelf tot veranderingen.

Daarvoor is het nodig dat de nieuwe kaders worden doorvertaald naar en opgenomen in de nieuwe contractafspraken met jeugdhulpaanbieders, en dat op de uitvoering daarvan wordt gemonitord en (bij)gestuurd. De vertaling naar de uitvoering met behulp van het Sociaal Team Wassenaar (STW), verwijzers en jeugdhulpaanbieders is dus noodzakelijk om het gewenste effect te bereiken.

Uitvoering: Financiën

In juni 2023 is de Hervormingsagenda Jeugd inclusief financiële afspraken vastgesteld. De Hervormingsagenda Jeugd kent een besparingsopgave oplopend tot € 1 mld. De besparingsopgaven en maatregelen zijn een regionale en lokale verantwoordelijkheid. De regionale besparingsopgave voor jeugdhulpregio Haaglanden telt op tot € 25 mln. Gezien de omvang van de transformatieopdracht zal het niet mogelijk zijn om de volledige besparingsopgaven direct in de eerste jaren van de nieuwe contractperiode te starten. In onderstaande tabel is dit weergegeven:

	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033
Regionale besparingsopgave vanaf 2027	-11,3	-14,8	-21,5	-24	-25	-25	-25

Met de regionale aanpak en lokale maatregelen wordt ingezet op kostenbesparingen in de jeugdhulp. Conform Kadernota 2025-2028 bedragen de structureel lagere lasten voor Wassenaar in 2025 € 450.000, in 2026 € 550.000, in 2027 € 775.000 en in 2028 € 875.000. Deze € 875.000 is als volgt opgebouwd:

- De vier geprioriteerde regionale actielijnen dragen vanaf 2027 bij aan een beoogde jaarlijkse besparing oplopend tot € 275.000 per jaar.
- De effecten van de lokale maatregelen bouwen zich in de loop van de jaren op. De oplopende besparingen die hier jaarlijks vanaf 2025 uit voortvloeien bedragen in 2028 € 325.000.
- In 2022 is budget toegevoegd in de verwachting dat de kostenstijging zou doorzetten. In 2023 was er niet of nauwelijks een stijging, en dit geldt voorsnog ook voor 2024. Een deel van het beschikbare budget kan in de begroting vanaf 2025 bij de besparingen worden verwerkt. Dit betreft een bedrag van € 275.000 in 2028.

In januari 2025 heeft een deskundigencommissie, commissie Van Ark, het rapport 'Groeipijn' uitgebracht met een zwaarwegend advies over de invulling van de Hervormingsagenda Jeugd en de financiële consequenties. Het rapport kan leiden tot een bijstelling van de financiële opgave en bovenstaande bedragen. Dit wordt bekend bij de meicirculaire. Eventuele aanpassingen worden verwerkt in de Kadernota/Begroting 2026.

Uitvoering: Juridisch kader

- Gemeentewet: artikel 108, lid 1 en artikel 147, lid 2;
- Jeugdwet: artikel 12.4, lid 1.

Uitvoering: Communicatie, Bekendmaking en Inwonersparticipatie

Na vaststelling van de inkoopstrategie zullen de gemeenteraden regelmatig worden geïnformeerd over en worden betrokken bij de belangrijkste vervolgstappen.

De huidige regionale contracten lopen af op 31 december 2026. Om voor ieder segment de nieuwe contracten tijdig af te sluiten, worden verschillende stappen doorlopen voor contracten die via een herziening van de bestaande overeenkomsten kunnen worden afgesloten, of contracten die middels een nieuwe inkoopprocedure kunnen worden afgesloten. De planning op hoofdlijnen is opgenomen in de samenvatting (bijlage 1).

Met vriendelijke groet,
het college van burgemeester en wethouders,

drs. K.D. Handstede,
gemeentesecretaris

drs. L.A. de Lange,
burgemeester